

Ljiljana Gehrecke,
Vukovar, R. Hrvatska

DOMOVINA U KUTIJI (DUNAV- kolijevka života)

U mojoj kutiji se nalaze tri simbola.

1. U jednoj staklenki se nalazi nekoliko arheoloških iskopina, koje je prije nekoliko desetljeća bilo moguće u izobilju naći na obali Dunava, u blizini Vukovara. One predstavljaju dokaz da Dunav ne povezuje ljude samo u prostornoj, već i u vremenskoj dimenziji. Za sve narode koji su u prošlosti živjeli u Podunavlju, Dunav je predstavljao kolijevku života: izvor pitke vode i vode za pranje, za navodnjavanje, za namakanje konoplje, a bio je dobra prilika i za ribarenje. Tijekom povijesti smjenjivalo se u Podunavlju mnogo naroda. Staklo i glazirana keramika koje se nalaze u ovoj staklenki potječu iz rimskog doba. Terakotni ukras i mali uteg za ribarsku mrežu vjerojatno su proizveli Slaveni, a grlić male posude za tekućinu je, pretpostavlja se, djelo Turaka. Svi ovi narodi su u Podunavlju ostavili svog traga: djelić svoje kulture, svojih svojstava i svog mentaliteta. Kasnije su došli Nijemci, Mađari, Ukrajinci, Rusi, Rumunji, Slovaci i mnogi drugi, tako da sadašnje stanovništvo istočne Hrvatske nosi u sebi šaroliku mješavinu mnogo različitih gena.
2. U drugoj staklenki se nalaze zrna žitarica. Uzduž Dunava se u vukovarskoj regiji prostiru nepregledna plodna polja. Ali u prošlosti, dok još nije bilo sustava za navodnjavanje, suša koja je vladala gotovo svakog ljeta, ozbiljno je ugrožavala žetvu. Dunavska voda je tada bila jedini spas. Još se dobro mogu sjetiti kako su seljaci u selu, u kome sam provela svoje djetinjstvo, sa zaprežnim vozilima, na koja su bila natovarena 3 do 4 velika bureta za vodu, nosili dunavsku vodu, da bi njome navodnjavali svoje vrtove.
3. Konačno, u mojoj kutiji se nalaze i tri smotuljka platna: svileno, pamučno i konopljino platno. Prije mnogo godina, u vrijeme mog ranog djetinjstva, seljaci su sami na svojim poljima gajili pamuk i konoplju, a u specijalnim kavezima su gajili dudovog svilca. Od ovih sirovina su žene prele fino predivo, od kojeg su tkale svilena, pamučna i konopljina platna. Uzorke koje sam donijela u mojoj kutiji tkale su svojom rukom moja prabaka i moja baka. Vrlo dobro se sjećam tkačkog razboja i klepetanja tkačkog čunka, koje je na mene imalo umirujuće djelovanje i uspavljivalo me večerom, kao kakva uspavanka. Kakve veze s ovim ima Dunav?

Dunav za seljake Podunavlja nije bio važan samo za navodnjavanje polja i namakanje konoplje. On je u to vrijeme omogućio kultivirani život na selu. Radna odjeća, posteljina i sve drugo sačinjeno od tkanina bilo je pretežito bijele boje. Rublje se u to doba pralo rukom, jednom tjedno, i to ponedjeljkom. Poslije pranja stavljalo se u lužinu radi izbjeljivanja, a utorkom se vozilo na Dunav, na ispiranje. Za ovo ispiranje su služili specijalni stolići (1 x 0,3 m), na koje se stavljalo rublje, koje se naizmjenično namakalo u dunavsku vodu, a zatim udaralo pratljačom. Žene su pri tomu često pjevale i pratljačama davale takt. Tu pjesmu, uz pratnju pratljača, bilo je isto tako prijatno slušati kao i klepetanje čunka.